

SUUDİ ARABİSTAN KRALLIĞI (SA) 2018 YILI BÜTÇE GERÇEKLEŞMESİ ÖNGÖRÜLERİ ve 2019 BÜTÇESİ İLİŞKİN KISA NOT

	Milyon SAR				% Değişim			Milyon \$			
	2017	2018*	2018**	2019	2018*	2018**	2019	2017	2018*	2018**	2019
Gelir	691.505	783.343	894.509	975.000	13,3	29,4	9,0	184.401	208.891	238.536	260.000
Petrol Gelirleri	435.900	492.000	607.209	662.000	12,9	39,3	9,0	116.240	131.200	161.922	176.533
Petrol Dışı Gelirler	255.605	291.343	287.300	313.000	14,0	12,4	8,9	68.161	77.691	76.613	83.467
Gider	929.997	978.000	1.030.000	1.106.000	5,2	10,8	7,4	247.999	260.800	274.667	294.933
Denge	-238.492	-194.657	-135.491	-131.000	-18,4	-43,2	-3,3	-63.598	-51.909	-36.131	-34.933
Büyüme	-0,9	2,7	2,3	2,6							
Ham Petrol Fiyatları \$/Varil	52,5	51,0	71,2	80,0	-2,9	35,6	12,4				

*İlk Bütçe Tahmini

*Gerçekleşme Tahmini

2018 Yılı Gerçekleşme Öngörülürleri:

2018 yılı gerçekleşme öngörüsü çerçevesinde **bütçe gelirlerinin** 2017 yılına göre **yaklaşık %29 oranında artarak** yaklaşık **895 milyar SAR (yaklaşık 239 milyar \$)** seviyesine ulaşabileceği, **bütçe harcamalarının** ise **yaklaşık %11 oranında artarak 1 trilyon SAR'ın (yaklaşık 275 milyar \$)** biraz üzerine çıkabileceği öngörülmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde 2018 yılında **bütçe açığının** bir önceki yıla göre yaklaşık **%43 oranında azalarak 135 milyar SAR (36 milyar \$)** seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2018 yılı bütçesi ilk hazırlandığında 51\$ olarak öngörülen ham petrol fiyatlarının ortalama 71\$ seviyesine ulaşması, giderlerde öngörülen değerlerin aşılmasına rağmen, bütçe açığının hedeflenen düzeyin çok altında gerçekleşmesine sebep olmuştur. Gelirler içinde, yeni uygulamaya konulan KDV dahil, gümrük vergileri ile diğer vergi kalemlerini içeren vergi gelirlerinin 79 milyar SAR (21 milyar \$- %90 arttığı) görülmekle birlikte, bu artışın 74 milyar SAR'ının (19,7 milyar \$) KDV ile yabancı çalışanlardan alınan vergilerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Özel sektörün ekonomik faaliyetlerinden kaynaklanan diğer vergi kalemlerinin çok az artması (Gelir, Kurumlar vergisi 1 milyar SAR artış, Gümrük vergisinde 9 milyar SAR azalma) veya gerilemesi ise 2018 yılı için öngörülen %2,3 seviyesindeki büyümenin devlet harcamaları ağırlıklı olduğunun göstergesidir. **Petrol gelirlerinin bütçe içindeki payını azaltılması hedefini de içeren 2018 yılı bütçesinde, petrol dışı gelirlerin toplam gelirler içindeki payı bütçe hazırlanırken %37,2 olarak öngörülmesine rağmen, yıl sonu itibariyle %32,1 seviyesinde kalması beklenmektedir.**

2018 yılı harcama kalemleri incelendiğinde ise beklendiği üzere, toplam harcamaların yaklaşık yarısını oluşturan personel harcamalarının yine yüksek oranlı bir artış kaydettiği (yaklaşık %13- çalışanlara aylık 1.000 SAR emeklilere aylık 500 SAR ek ödeme) görülmektedir. Düşük ve orta gelir seviyesindeki vatandaşlara dönük destek mekanizmaları çerçevesinde yapılan harcamalardaki artışlarda dikkat çekici seviyede olmasına rağmen, bu kalemlerin toplam içindeki ağırlığı %9 seviyesinin biraz altındadır.

Bu gelişmeler çerçevesinde **2017 yılında GSYH'nin %9,3'ü seviyesinde gerçekleşen bütçe açığının, 2018 yılında hedeflenmiş olan %6,9 değerinin altında %4,6 seviyesinde gerçekleşmesi** öngörülmektedir.

2018 yılı bütçe gerçekleşme öngörülerinde dikkati çeken bir diğer unsur ise, bütçe açığının hedeflenen düzeyin altında gerçekleşecek olmasına rağmen, borçlanmadaki artışın öngörülen seviyenin üzerine çıkmasıdır. Bunun temel sebeplerinden birisi ise yönetimin, yükselen petrol gelirlerinin yarattığı fonları kendi hesaplarında (Kasım sonu itibariyle 515,6 milyar \$) tutarak, cari harcamalarını borçla finanse etmeyi tercih etmiş olmasıdır.

2019 Yılı Bütçe Tahmini:

2019 yılı bütçesi hazırlanırken, **temel hedefin ekonomik büyümeyi desteklerken, mali disiplinin korunması ve 2023 denk bütçe hedefine uygun bir bütçe oluşturulması** olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bu hedefler gerçekleştirilirken, rezervlerde yeterli fon bulundurulması ve borç stokunun GSYH içindeki ağırlığının %30 seviyesini geçmemesine (2018 için beklenti %19,1) dikkat edileceği belirtilmektedir.

Yukarıda yer alan tablodan da görüleceği üzere 2019 yılı bütçesi, gelirler ve giderlerde bir önceki yıla göre daha mütevazı artışlar öngörmektedir. Ancak, buna rağmen, 2019 yılı bütçesi SA için rekor seviyede bir bütçe olma özelliğini korumaktadır. Öte yandan, bütçe açığının **2019 sonu itibariyle GSYH'nin %4,2'si** seviyesine indirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşırken **gelirlerin %9 oranında artarak 975 milyar SAR (260 milyar \$), giderlerin ise %7,4 artarak 1.106 milyar SAR (yaklaşık 295 milyar \$)** seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Gelir kısmında petrol ve petrol dışı gelirlerde aynı oranda artışlar (%9) öngörülmesi, bu kalemlerin gelirler içindeki ağırlıkların 2019 yılında değişmeyeceği beklentisini ortaya koymaktadır ki bu beklentide ham petrol fiyatının 2019 yılında ortalama 70-71\$ olarak beklendiğini ortaya koymaktadır (bu bütçe için öngörülen ham petrol fiyatına ilişkin resmî açıklama yapılmamıştır).

Gelir kalemlerinde, en yüksek oranlı artışın (yaklaşık %17); KDV¹ (2019 için öngörülen gelir 48 milyar SAR-yaklaşık 13 milyar \$), yabancı çalışan vergileri² (2019 yılı için öngörülen gelir 56,4 milyar SAR-15 milyar\$) gibi kalemlerin yer aldığı mal ve hizmetlerden alınan vergi kaleminden kaynaklanacağı öngörülmüş olsa da yine de petrol dışı gelirlerin toplam gelir içindeki payının 2018 yılında olduğu gibi %32 seviyesinde kalması öngörülmektedir. Öte yandan, ekonomik faaliyetlerin yönünü gösteren gelir, kurumlar vergisi vb. gelir kalemlerinde azalma olduğu, gümrük vergisi kaleminde ise artış olduğu görülmektedir. Bu kalemlerdeki ters yönde beklenen gelişmeler ise %2,6 olarak açıklanan büyüme beklentisinin yine devlet harcamaları kaynaklı olacağını düşündürmektedir.

Gider kalemindeki %7,4 oranındaki artışın ise temel olarak yaklaşık %20 civarında artış öngörülen yatırım harcamaları, %25 oranında artacağı öngörülen mal ve hizmet harcamaları (175 milyar SAR-yaklaşık 47 milyar \$) ile yine %20 artması planlanan sosyal yardımlar ile özel sektör destek programlarından (108 milyar SAR-yaklaşık 29 milyar \$) kaynaklanacağı anlaşılmaktadır.

Yukarıda ifade edilen yatırım harcamalarının 2019 yılında 246 milyar SAR (yaklaşık 66 milyar \$) seviyesine ulaşması hedeflenmektedir. Söz konusu sermaye yatırımlarının, 2030 Vizyonu ve buna bağlı uygulama programları çerçevesinde hayata geçirilmekte olan projelerin altyapılarının

¹ 2019 yılı itibariyle yıllık cirosu 375.000 SAR üzerinde olan firmalarda KDV sistemine dahil olacaklardır

² Yabancı çalışan yakınları için aylık 300 SAR, çalışanlar için ise aylık 500-600 SAR arası artış öngörülmektedir

tamamlanması ve yeni iş imkanlarının yaratılması odaklı olacağı yine bütçe açıklamasında yer almaktadır. Bu yatırımlar çerçevesinde yapılacak devlet harcamalarının etkinliğinin ve şeffaflığının artırılması amacıyla geçtiğimiz dönemde, Maliye Bakanlığı tarafından devreye alınan “Etimad”, Harcamalarda Etkinliğin Artırılması Merkezi (Spending Efficiency Realization Center) vb. uygulamaların geliştirilmesine devam edileceği (Stratejik Alım Biriminin kurulması) yine bütçe raporunda ifade edilmektedir.

Personel harcamalarında öngörülen, yaklaşık %4 oranındaki daralmanın gerçekleşmesi halinde, bu harcama kaleminin toplam içindeki payının %41 seviyesine gerilemesi öngörülmektedir.

2019 bütçesi harcamalarının sektörler bazında dağılımı incelendiğinde ise; savunma harcamalarına ayrılan tutarın %12 civarında (191 milyar SAR-yaklaşık 51 milyar \$), eğitim harcamalarının %6 oranında (193 milyar SAR-51,5 milyar \$) azaldığı görülürken, Sağlık ve sosyal gelişme başta olmak üzere, ekonomik kaynaklar, altyapı ve ulaşımda yüksek oranlı artışlar öngörüldüğü gözlenmektedir. Harcama kalemleri içindeki en yüksek oranlı artışın ise sosyal güvenlik sistemi katkılarını da içeren “Genel Harcama Kalemi”nde görülen %57 oranındaki artış olduğu (156 milyar SAR-yaklaşık 42 milyar\$) dikkati çekmektedir.

2019 Bütçesinde Dikkat Edilmesi Gereken Konular:

- 2019 bütçesi ile ilgili en temel sorulardan bir tanesi 70-71\$/varil olarak öngörüldüğü anlaşılan ham petrol fiyatlarının günümüz seviyesi dikkate alındığında bu seviyeyi tutturup tutturamayacağıdır.
- Bunun yanında KDV tabanının genişlemesinin genel fiyat seviyesi ve tüketim üzerinde olumsuz etkileri olabileceği değerlendirilmektedir.
- Yine aynı şekilde yabancı çalışanlara uygulanan vergilerde daha önceden öngörülen artışlara devam edileceği anlaşılan 2019 bütçesi çerçevesinde, daha fazla yabancı çalışan ve ailelerinin ülkeyi terk etmesiyle, talepte yaşanabilecek daralmanın ekonomi üzerinde olumsuz etki yaratabileceği düşünülmektedir.
- Yukarıda ifade edilen özel kesim talebindeki daralma olasılığı ile birlikte, öngörülen ekonomik büyüme oranı ve devlet tarafından yapılacak harcamalarda öngörülen artışlar, özel sektörün ekonomi içindeki ağırlığının artırılması hedefinin bir miktar daha ötelenebileceğini düşündürmektedir.